

Secció III. Altres disposicions i actes administratius

ADMINISTRACIÓ DE LA COMUNITAT AUTÒNOMA CONSELLERIA D'HABITATGE, TERRITORI I MOBILITAT

10131

Resolució de la directora general d'Harmonització Urbanística i Avaluació Ambiental per la qual es formula l'informe d'impacte ambiental sobre el projecte d'una captació d'aigües subterrànies (sondeig), ús agrari, polígon 1, parcel·la 10, al TM de Manacor (Exp. 160a/2024)

Vist l'informe tècnic amb proposta de resolució de dia 10 d'abril de 2025, i d'acord amb l'apartat 1 de l'article únic del Decret 5/2024, de 29 de maig, pel qual s'estableixen les competències i l'estructura orgànica bàsica de les conselleries de l'Administració de la Comunitat Autònoma de les Illes Balears.

RESOLC FORMULAR:

L'informe d'impacte ambiental sobre el projecte d'una captació d'aigües subterrànies (sondeig), ús agrari, polígon 1, parcel·la 10, al TM de Manacor

1. Determinació de subjecció a avaluació ambiental i tramitació

Segons s'estableix a l'article 7.2.a) de la Llei 21/2013 són objecte d'una avaluació d'impacte ambiental simplificada els projectes compresos a l'annex II d'aquesta llei.

Tenint en compte el RD 445/2023, de 13 de juny de 2023, que modifica els annexos I, II i III de la Llei 21/2013, l'activitat projectada s'inclou a l'Annex 2, Grup 3 (perforacions, dragats i altres instal·lacions mineres i industrials) lletra a):

3º Perforacions per a l'abastiment d'aigua.

Per tant, aquest projecte ha de seguir la tramitació ambiental com a Avaluació d'Impacte Ambiental Simplificada establerta al capítol II secció 2ª de la Llei 21/2013; també s'ha de complir el Decret legislatiu 1/2020, de 28 d'agost, pel qual s'aprova el Text Refós de la Llei d'Avaluació Ambiental de les Illes Balears.

2. Ubicació i descripció del projecte

El sondeig s'ubicarà en el polígon 1, parcel·la 10, al TM de Manacor, amb les següents característiques:

- Cabal màxim instantani: 1,0 l/s
- Volum màxim anual: 18.030 m³/any
- Ús: agrícola
- Profunditat del sondeig: 81 m

La perforació es realitzarà per rotoperussió amb martell de fons. El mètode es basa en què un martell colpeja directament la boca al fons de la perforació. D'aquesta manera s'evita la pèrdua d'energia transmesa per la percussió del pistó a través del barnillatge. Aquest mètode és adequat per perforacions de diàmetres petits i mitjans (100mm – 450mm) i profunditat de fins a 500 m. El martell de fons i la boca formen una unitat integrada dins de la barrinada, això garanteix una velocitat de perforació força homogènia amb l'augment de la profunditat del trepant, encara que és normal que disminueixi la velocitat al reduir-se la velocitat d'escombrat amb la profunditat.

Consta d'un cilindre la longitud, en funció de la carrera del pistó, i de diàmetre, en funció del diàmetre de perforació. A l'extrem d'aquest cilindre s'allotja la boca de perforació, allotjada en un porta boques. El barnillatge se substitueix per un tub buit que connecta el martell amb l'equip i que s'encarrega de transmetre el parell de rotació i la força d'avanç. Els sondejos perforats amb aquest mètode acusen mínimes desviacions, aconseguint bons resultats. El barnillatge està compost per tubs d'igual diàmetre en tota la longitud, no té enllaços que puguin embussar la perforació, la rotació la realitza un motor pneumàtic o hidràulic, a l'igual que el sistema d'avanç. L'aire d'escapament neteja els detritus i el transporta a l'exterior.

3. Alternatives

S'han estudiat tres alternatives principals tenint en compte els efectes ambientals, així com les implicacions tècniques, socials i econòmiques.

La alternativa 0, consisteix a no dur a terme cap actuació sobre el territori i mantenir l'actual sistema de guaret. Segons el document ambiental, la manca d'intervenció pot conduir a la degradació dels valors biològics i culturals associats al paisatge rural, a més de comportar la pèrdua total de rendiment productiu a la finca i una falta de competitivitat que, a llarg termini, pot provocar l'abandonament de l'activitat agrícola.

La segona alternativa consisteix en adquirir l'aigua mitjançant la seva distribució amb camions cisterna, a través d'un servei contractat amb una empresa autoritzada. Aquesta opció evitaria la perforació del terreny, però presenta inconvenients tant des del punt de vista operatiu com ambiental.

La tercera opció, i també l'alternativa proposada, consisteix a dur a terme l'execució del projecte tal com s'ha avaluat en aquest estudi. Aquesta alternativa inclou la perforació d'un sondeig i la instal·lació d'un sistema de reg eficient: per degoteig en el cas dels ametllers, i per aspersió en el cas dels cereals i el farratge. El sistema es connectaria a una bomba submergida situada a la boca del pou, des d'on es conduiria l'aigua mitjançant una xarxa de canonades de polietilè fins als camps de cultiu. Segons el document ambiental aquesta alternativa permet assolir una alta eficiència en l'ús de l'aigua, optimitzar la producció agrícola i mantenir l'activitat rural amb un impacte ambiental molt limitat.

4. Avaluació dels efectes previsibles i mesures correctores proposades

Segons el document ambiental, els principals impactes ambientals considerats es produiran a la fase d'execució del projecte. Tots ells, són considerats pel promotor com a impactes amb poca o nul·la afecció al medi ambient. Els impactes previstos al document ambiental, tendran efectes sobre: el medi atmosfèric, factors climàtics i canvi climàtic, població, hidrologia, sòl, medi biòtic i paisatge.

Una vegada identificats els efectes previsibles i els principals impactes, el document ambiental contempla tota una sèrie de mesures preventives i reductores que tenen com a objectiu la reducció, eliminació o modificació dels efectes ambientals negatius significatius del projecte. En aquest sentit, la curta duració de la fase d'obres facilita l'aplicació de les mesures proposades.

Durant la fase de funcionament l'impacte més important serà sobre la massa d'aigua subterrània afectada (MAS 1816M2 Son Real). S'ha constatat que, d'acord amb el PHIB vigent, la massa d'aigua afectada pel projecte es troba en un estat quantitatiu dolent (percentatge d'explotació 115 %, superior al 80 %) i un estat qualitatiu dolent (presència de clorurs).

5. Consultes a les administracions públiques afectades i persones interessades.

D'acord amb l'article 46 de la Llei 21/2013, s'han consultat les següents administracions afectades:

- Servei de Reforma i Desenvolupament Agrari. Direcció General d'Agricultura, Ramaderia i Desenvolupament Rural. Conselleria d'Agricultura, Pesca i Medi Natural.
- Servei de Planificació al Medi Natural. Direcció General de Medi Natural i Gestió Forestal. Conselleria d'Agricultura, Pesca i Medi Natural.
- Servei de Protecció d'Espècies. Direcció General de Medi Natural i Gestió Forestal. Conselleria d'Agricultura, Pesca i Medi Natural
- Servei d'Ordenació del Territori del Consell de Mallorca

A continuació s'exposen les conclusions dels informes rebuts a la data d'emissió del present informe:

- Servei de Reforma i Desenvolupament Agrari. Direcció General d'Agricultura, Ramaderia i Desenvolupament Rural. Conselleria d'Agricultura, Pesca i Medi Natural (4/10/2024):

«Aquesta Direcció General, mitjançant el Servei de Reforma i Desenvolupament agrari, informa favorablement l'objecte des del punt de vista agrari.»

- Servei de Planificació al Medi Natural. Direcció General de Medi Natural i Gestió Forestal. Conselleria d'Agricultura, Pesca i Medi Natural (16/10/2024):

«Per tot això, inform que el Projecte d'execució de sondeig i autorització d'aflorament i explotació d'aigües subterrànies de captació d'aigües (sondeig) a la parcel·la 10 del polígon 1, al TM Manacor, en l'àmbit de la ZEC ES5310029 Na Borges, no té relació directa amb la gestió del lloc Xarxa Natura 2000, ni tindrà una afecció significativa en l'espai sempre que es compleixin els condicionants següents:

- a) Complir el Programa de Vigilància ambiental inclòs a l'Estudi d'Impacte Ambiental Simplificat.
- b) Adequar dipòsits habilitats per l'abocament dels residus generats durant el transcurs de l'obra i realitzar una recollida selectiva dels residus ocasionats.
- c) Contractar amb un gestor autoritzat la retirada de terres tacades de formigó així com de llots amb restes de bentonita.
- d) En cas d'abocament als voltants de la perforació, es prendran les següents mesures correctores:

- S'aturarà immediatament l'operació de perforació fins que no estigui solucionat el problema.
- S'escamparà qualsevol tipus de material absorbent (tipus sepiolita) sobre la zona de l'abocament.
- Es retirarà tot el material afectat per l'abocament i serà portat a un abocador autoritzat.
- Per dur a terme la reparació de l'avaria, es disposarà d'un plàstic sota la màquina perforadora que eviti el contacte de possibles noves fuites sobre el terreny.»

- Servei de Protecció d'Espècies. Direcció General de Medi Natural i Gestió Forestal. Conselleria d'Agricultura, Pesca i Medi Natural (7/3/2025):

«Per tot això, inform favorablement sobre el projecte de captació d'aigües subterrànies (sondeig) al polígon 1 parcel·la 10, T.M. de Manacor, amb el següent condicionant:

- a) Abans de l'inici de les obres, es realitzarà una inspecció minuciosa de la parcel·la per tal de detectar les tortugues de terra que s'hi trobin, les quals hauran de ser traslladades a un lloc segur.»

- Servei d'Ordenació del Territori del Consell de Mallorca (30/1/2025):

«Atès el contingut del cos de l'informe, des del punt de vista de l'ordenació de territori i del paisatge, es considera que el projecte d'una captació d'aigües subterrànies en el TM de Manacor, no tindrà efectes significatius sobre el medi ambient en tant que serveixi i sigui adequat als usos legals de la parcel·la.»

6. Anàlisis dels criteris de l'annex III de la Llei 21/2013

S'han analitzat els criteris de l'annex III de la Llei 21/2013, de 9 de desembre, d'avaluació ambiental, i no es preveu que el projecte pugui tenir efectes sobre el medi ambient, en concret:

- a) Característiques del projecte: perforació i sondeig d'aigua per a ús agrari que ocuparà una superfície d'uns 60 m² durant la fase de construcció i 0'25 m² durant la fase de funcionament.
- b) Ubicació del projecte: la zona on es projecta el sondeig està catalogada com a Àrea Natural d'Especial Interès (ANEI); es troba dins Xarxa Natura 2000 tot i que segons el Servei de Planificació al Medi Natural no tindrà afecció complint una sèrie de condicions; una part de la parcel·la està afectada per una zona potencialment inundable; tota la parcel·la s'ubica en una zona amb vulnerabilitat a la contaminació d'aqüífers baixa. La parcel·la està afectada per APR d'inundació, erosió i esllavissament; segons el IV Pla Forestal 2015-2024 la parcel·la presenta risc baix d'incendi.
- c) Característiques del potencial impacte: es considera que els efectes sobre el medi ambient a la fase d'execució seran mínims, tenint en compte la curta duració del període d'obres (de 2 a 5 dies). Respecte de la fase de funcionament cal indicar que el consum anual serà de 18.030 m³/any en una massa que està en mal estat quantitatiu segons el PHIB vigent; el Servei d'Aigües Subterrànies de la Direcció General de Recursos Hídrics considera que el projecte no afectarà apreciablement l'estat de la massa subterrània on es troba ubicat, ni té repercussions ambientals apreciables.

Cal valorar si el volum d'aigua sol·licitat compleix amb les limitacions que estableix l'article 123 del PHIB, atès que al punt 4 especifica que «No es podran atorgar noves autoritzacions i concessions a les masses d'aigua subterrània amb una explotació superior al volum disponible» (el quadre 21 del PHIB inclou Son Real com a massa amb una explotació superior al volum disponible). «No obstant això, podran atorgar-se autoritzacions o concessions a aquestes masses quan es doni un dels supòsits següents: [...] b) Siguin sol·licituds per a explotacions agràries preferents fins a un volum màxim de 10.000 m³/any». En el cas del projecte que s'avalua, el sondeig es preveu a una explotació agrària preferent, però amb un volum superior als 10.000 m³/any que estableix el PHIB.

Conclusions de l'informe d'impacte ambiental

Primer. No subjectar a avaluació d'impacte ambiental ordinària el projecte d'una captació d'aigües subterrànies (sondeig), ús agrari, polígon 1, parcel·la 10, al TM de Manacor, promogut pel senyor Lorenzo Brunet Lluïll, atès que no es preveu que pugui tenir efectes significatius sobre el medi ambient, d'acord amb els criteris de l'annex III de la Llei 21/2013, sempre que es compleixin les mesures preventives, correctores i/o reductores proposades en el document ambiental, signat electrònicament pel senyor Julià Caldés Bauzá (enginyer tècnic de mines) l'abril de 2024, i els següents condicionants:

1. Atès que la massa 1816M2 Son Real presenta una explotació superior al 100%, l'ús que se'n faci de l'aigua que s'extregui haurà de ser per a reguï i sempre que es compleixi amb l'estipulat a l'article 123 del PHIB vigent.
2. Atès que l'àmbit del projecte es troba directament afectat per una àrea de prevenció de riscos (APR) d'esllavissaments, prèviament a la fase d'obres, s'haurà d'obtenir informe favorable de l'Administració competent, d'acord amb l'indicat la Llei 6/1999, de 3 d'abril, de les Directrius d'Ordenació Territorial de les Illes Balears i de mesures tributàries, i les seves modificacions: «Els usos ubicats en les àrees de prevenció de riscos, només es poden autoritzar amb l'informe previ favorable de l'administració competent en matèria de medi ambient».

3. Atès que l'àmbit del projecte es troba directament afectat per una àrea de prevenció de riscos (APR) d'erosió, si escau, s'hauran de prendre les mesures adients d'acord amb l'indicat a la Llei 6/1999, de 3 d'abril, de les Directrius d'Ordenació Territorial de les Illes Balears i de mesures tributàries, i les seves modificacions.

4. D'acord amb el Servei de Planificació al Medi Natural. Direcció General de Medi Natural i Gestió Forestal. Conselleria d'Agricultura, Pesca i Medi Natural (16/10/2024):

- a) S'ha de complir el programa de vigilància ambiental inclòs al document ambiental.
- b) S'han d'adequar dipòsits habilitats per a l'abocament dels residus generats durant el transcurs de l'obra i realitzar una recollida selectiva dels residus ocasionats.
- c) S'ha de contractar amb un gestor autoritzat la retirada de terres tacades de formigó així com de llots amb restes de bentonita.
- d) En cas d'abocament als voltants de la perforació, es prendran les següents mesures correctores:
 - S'aturarà immediatament l'operació de perforació fins que no estigui solucionat el problema.
 - S'escamparà qualsevol tipus de material absorbent (tipus sepiolita) sobre la zona de l'abocament.
 - Es retirarà tot el material afectat per l'abocament i serà portat a un abocador autoritzat.
 - Per dur a terme la reparació de l'avaria, es disposarà d'un plàstic sota la màquina perforadora que eviti el contacte de possibles noves fuites sobre el terreny.

3. D'acord amb el Servei de Protecció d'Espècies. Direcció General de Medi Natural i Gestió Forestal. Conselleria d'Agricultura, Pesca i Medi Natural (7/3/2025):

– Abans de l'inici de les obres, es realitzarà una inspecció minuciosa de la parcel·la per tal de detectar les tortugues de terra que s'hi trobin, les quals hauran de ser traslladades a un lloc segur.

4. Tot i que el projecte s'ubica en una zona amb Vulnerabilitat a la Contaminació d'Aqüífers baixa, durant l'execució de les obres i el funcionament, s'han d'adoptar les màximes precaucions per evitar l'abocament de substàncies contaminants, incloses les derivades del manteniment de les maquinàries, en compliment de la Llei 6/1999, de 3 d'abril, de les Directrius d'Ordenació Territorial de les Illes Balears i de mesures tributàries, i les seves modificacions (Decret llei 1/2016, de 12 de gener, de mesures urgents en matèria urbanística, i les seves modificacions).

Es recorda que :

- El titular de la captació haurà de complir el recollit a l'apartat d'atorgament d'autoritzacions descrit a l'article 114 «Normes per l'atorgament d'autoritzacions» del PHIB.
- S'haurà d'aplicar el procediment recollit a l'annex 8 de «Condicions tècniques per a l'execució, equipament i clausura de sondejos i pous» del PHIB.

Es recomana que, durant la fase de funcionament, es prenguin mesures per tal de disminuir el consum d'aigua i el consum energètic:

- Pel que fa a la penetració d'energies renovables al projecte, sempre que sigui viable, en cas que el sondeig sigui positiu i es vulgui procedir a la instal·lació de la bomba d'extracció, atès que el document ambiental indica que aquesta serà elèctrica, seria recomanable incloure la instal·lació d'un sistema de producció d'energia renovable, per exemple mitjançant plaques fotovoltaiques o panells solars, que permetin reduir al màxim el consum energètic.
- El promotor hauria d'instal·lar els sistemes de reg eficients necessaris per a reduir el consum d'aigua, revisant periòdicament les conduccions per tal de detectar qualsevol pèrdua d'aigua.
- D'acord amb l'article 54 del PHIB, «Reutilització d'aigües regenerades per al seu ús en regadiu» i atès que l'aqüífer es troba en mal estat quantitatiu, sempre que sigui viable, s'hauria de valorar la possibilitat, actual o futura de poder aprofitar aigües regenerades.
- Atès que l'estat global de la massa d'aigua és dolent (índex d'explotació superior al 100%), és recomanable, comptabilitzar de forma conjunta totes les autoritzacions d'extracció d'aigua de la massa de Son Real per valorar-ne l'afecció global, abans de concedir-ne de noves.

Segon. Es publicarà el present informe d'impacte ambiental al Butlletí Oficial de les Illes Balears, d'acord amb el que disposa l'article 47.3 de la Llei 21/2013, de 9 de desembre, d'avaluació ambiental.

Tercer. L'informe d'impacte ambiental no ha de ser objecte de cap recurs, sense perjudici dels que, si s'escau, siguin procedents en la via administrativa o judicial davant de l'acte, si s'escau, d'autorització del projecte, d'acord amb el que disposa l'article 47.5 de la Llei 21/2013.

Quart. Aquesta resolució s'emet sense perjudici de les competències urbanístiques, de gestió o territorials de les administracions competents i de les autoritzacions o informes necessaris per a l'aprovació.

(Signat electrònicament: 3 de setembre de 2025)

La directora general d'Harmonització Urbanística i Avaluació Ambiental

Maria Paz Andrade Barberá

